

NOTITIE DEVENTERWINT

mede n.a.v. de motie Windluwte voor West-Overijssel

DeventerWint werkgroep Lobby

info@deventerwint.nl

Inhoud

Inleiding	2
H1 Bijdrage aan de energietransitie: ambitie vs. realistisch plan	3
DeventerWint: Een realistische en stapsgewijze uitvoering in twee fasen	3
Fase 1: 2030.....	3
Fase 2: 2050.....	4
H2 Ruimtelijke kwaliteit vs. Gezondheid en welzijn.....	4
RES: Ruimtelijke kwaliteit.....	4
DeventerWint: Gezondheid en leefbaarheid voor omwonenden en natuur.....	4
‘Lesson Learned’ Windpark Spui (de Hoekse Waard)	5
Huisarts, Sylvia van Manen (Den Bosch) over windturbines.....	5
Nadelige neveneffecten	5
Voorzorgsbeginsel	5
Cultureel Erfgoed De Bannink en Oxe	5
Flora en Fauna	6
Rol van de provincie	6
H3 Maatschappelijk draagvlak & participatie	6
RES: Maatschappelijke acceptatie.....	6
DeventerWint: open staan voor inbreng van inwoners en omwonenden	7
H4 Maatschappelijke kosten	8
RES: Maatschappelijke kostenefficiency....	8
Koppelstation Bergweide	8
Tussenstand maatschappelijk kostenefficiency	8
DeventerWint: Kosten van gezondheid en waardedaling van woningen	8
Kosten gezondheid en waardedaling woningen	8
Voorzorgsbeginsel	9
Wind op zee is goedkoper	9

Inleiding

DeventerWint, een stichting in oprichting, is een grote groep betrokken en bezorgde inwoners van de wijk Colmschate-Zuid in Deventer, de plaatsen Oxe en Bathmen alsook buurtschap De Bannink, die zich hebben verenigd. Wij zijn erg bezorgd over de voorgenomen plannen van de gemeente Deventer om vijf tot negen industriële windturbines van 225 meter hoog langs de A1 in het dal bij de IJsselstreek te plaatsen. Deze windturbines staan gepland op zeer korte afstand van onze huizen en het beschermde natuurgebied de Schipbeek, Hoenderkolk en landgoed De Bannink (minder dan 500 m). De huidige plannen van de gemeente Deventer zullen leiden tot een grote impact op het welzijn van de mens en de natuur. Wij slaan als inwoners de handen in één met als doel om in goed overleg met de gemeente Deventer te komen tot betere alternatieven met minder impact op onze gezondheid en natuur. De huidige focusgebieden langs de A1 waar wij ons zorgen over maken staan niet in de concept-RES, maar zijn wel gecommuniceerd naar direct omwonenden van de twee voorgenomen focusgebieden. Als inwoners zijn wij niet gekend in proces dat de gemeente Deventer heeft doorlopen in deze windverkenning, de keuze om tot de voorgenomen focusgebieden te komen is arbitrair, ondoordacht en zonder de menselijke maat mee te nemen. Als inwoners staan wij dan ook niet achter de huidige plannen, alsmede het proces zonder participatie dat de gemeente Deventer op dit moment heeft doorlopen.

DeventerWint is geen actiegroep, maar een groep betrokken inwoners die vóór een gezonde en duurzame leefomgeving zijn, waar inwoners serieus worden genomen, willen samenwerken en waar de menselijke maat wordt nagestreefd. Vanuit de Stuurgroep van DeventerWint zoeken wij de dialoog en denken graag mee. Bijvoorbeeld bij het zoeken naar alternatieve zoekgebieden en mogelijkheden voor wind en zon en innovatieve ontwikkelingen voor het opwekken van duurzame energie, zodat gezond leven in Deventer wint. Wij zijn voor een gezonde leefomgeving waarin het minimaliseren van het aantal gehinderde als gevolg van duurzame energieopwekking voorop staat. Klik [hier](#) voor meer informatie over DeventerWint.

De inhoud van deze notitie is niet met de volledige achterban afgestemd, de steun van onze achterban blijkt echter wel uit het feit dat de petitie op onze website op dit moment door meer dan 1.000 inwoners is ondertekend.

Deventer maakt deel uit van de RES-regio West-Overijssel. Daarbij hanteren de RES-partners blijkbaar het zogenaamde 'afwegingsvierkant' en gaan ze de volgende vier uitgangspunten integraal afwegen in de RES:

1. Bijdrage aan de energietransitie (ambitie)
2. Ruimtelijke kwaliteit
3. Maatschappelijk acceptatie
4. Maatschappelijke kostenefficiency

In tegenstelling tot wat de notitie 'Naar een opgewekt Overijssel' over het concept RES doet vermoeden, worden wij niet zo opgewekt van het proces tot nu toe. Wij lezen vooral zakelijke afwegingen; de menselijke maat ontbreekt volledig. Zo missen wij bij de bovengenoemde vier uitgangs- en wegingspunten en in de (focus)gebieden waar windturbines gepland zijn, de volgende afwegingscriteria:

- A. Een Realistische uitvoering in twee stappen (ambitie tot 2030 en ambitie tot 2050)
- B. Gezondheid en leefbaarheid voor inwoners en natuur
- C. Open staan voor inbreng van inwoners
- D. Kosten van gezondheid en waardedaling van woningen

In deze notitie kunt u onze uitwerking op de genoemde punten lezen. Wij nemen hierin de vier aspecten uit het 'afwegingvierkant' van de RES als uitgangspunt (genoemd onder 1 t/m 4) en koppelen hieraan de uitgangspunten die wij missen (genoemd onder A t/m D). Vervolgens leest u waarom DeventerWint het belangrijk vindt dat u als provinciaal bestuur de regie en de tijd neemt om hier aandacht aan te besteden. Dit alles is voor ons de reden om u te vragen om bij de bespreking van de motie rekening te houden met de informatie uit deze notitie.

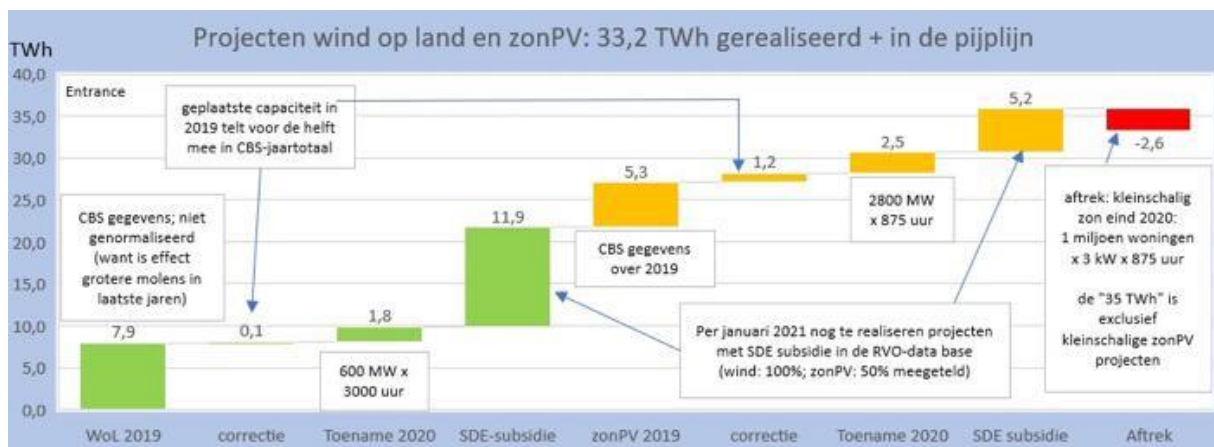
H1 Bijdrage aan de energietransitie: ambitie vs. realistisch plan

De ambitie RES: Bijdrage aan de energietransitie

[verbeeld door een icoon met een batterij]

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de Regionale Energiestrategieën optellen tot de landelijke doelstelling van tenminste 35 TeraWattuur (TWh) aan grootschalige hernieuwbare elektriciteit opwek op land, voor 2030. De bijdrage van Deventer hieraan is 212 GWh (concept bod), waarvan nog 88 GWh ingevuld moet worden. Op 1 februari jl. kwam het Plan Bureau voor de Leefomgeving (PBL) met de analyse van de concept RES. Het PBL zegt dat er 28 TWh is gerealiseerd van de te realiseren 35 TWh, dus dat er de komende periode nog 7 TWh nodig is. Het PBL neemt daarbij 2019 als peildatum. Helaas laat het PBL het jaar 2020 buiten beschouwing in zijn rapport. En dat is juist een cruciaal jaar voor het opwekken van energie! Het blijkt namelijk dat het doel van de RES voor 2030 al bijna gehaald is!

Dr.ir. Martien Visser, Lector Energietransitie aan de Hanzehogeschool en manager strategie bij de Gasunie, beschikt namelijk over recentere berekeningen. Daaruit blijkt dat op dit moment al 33,2 TWh is gerealiseerd. Hij neemt namelijk wél de realisatie van wind- en zonne-energie in 2020 mee in zijn berekeningen; een jaar waarin veel tot stand is gebracht. En daarbij rekent hij nog 'zuinig'. [Zie onderstaand overzicht]. Klik [hier](#) om de podcast met dhr. Visser over dit onderwerp te volgen.

Uit bovenstaande grafiek blijkt dat de doelstelling van de RES al bijna gerealiseerd is.

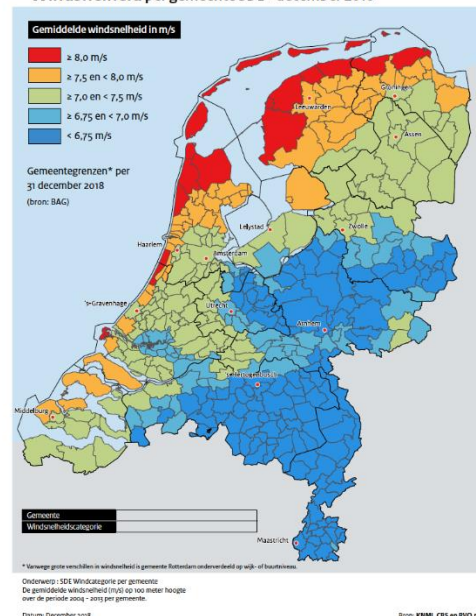
DeventerWint: Een realistische en stapsgewijze uitvoering in twee fasen

Fase 1: 2030

Een belangrijke reden om deze brief op dit moment te sturen, is de motie **Windluwte voor West-Overijssel**, die op 3 maart a.s. in stemming wordt gebracht bij de Statenleden (klik [hier](#) voor de motie). Wij steunen die motie grotendeels omdat in de motie het college van Gedeputeerde Staten wordt opgeroepen om sámen met de West-Overijsselse gemeenten ervoor te zorgen dat vóór de vaststelling van de definitieve RES (op 1 juli) het gesprek wordt aangegaan over de wenselijkheid van wind op land in West Overijssel. Dit in combinatie met afschaling van de RES West-Overijssel ambitie van 1,6 TWh naar 1 Twh, zodat West-Overijssel met de nieuwe ambitie gevrijwaard kan blijven van draagvlak loze windturbines in het landschap. De nieuwste rekeninzichten van dr. ir. Martien Visser geven echter aan dat binnen RES regio West-Overijssel veel verdergaande afschaling mogelijk is van 1,6 TWh tot v r onder de 1 Twh. In dat opzicht zien wij ruimte voor aanpassing van de motie. Daarmee ontstaat ruimte en tijd voor een zorgvuldige planvorming voor duurzame energieopwekking. Iets dat wij natuurlijk ondersteunen.

Windsnelheid per gemeente SDE+ december 2018

Fase 2: 2050

Het feit dat het doel van 35 TWh voor 2030 in 2021 al bijna is gehaald, geeft ons op landelijk, provinciaal en lokaal niveau de tijd en gelegenheid om goed na te denken over alternatieve en innovatieve vormen voor het opwekken van energie tot 2050; fase 2. Vormen op land waar meer draagvlak voor is bij de inwoners dan voor grote windturbines en zonnenvelden, beginnend bij zonnepanelen op daken van huizen en bedrijven. Tevens biedt dit de mogelijkheid om wind op zee nog verder uit te breiden, bijvoorbeeld met de steeds krachtiger wordende windturbines (>15MW) die niet op land maar juist op zee hun maximale opbrengst kunnen behalen. Op de kaart hierboven is te zien dat de windsnelheid op 100 m hoogte, aan zee hoger veel is dan in Overijssel (en Deventer).

Wind op zee en zonnepanelen op daken

We zien en horen landelijk steeds meer geluiden bij inwoners en politieke partijen vóór wind op zee.). De meeste verkiezingsprogramma's van de landelijke politieke partijen geven een voorkeur voor wind op zee en zonnepanelen op daken aan (DCA, VVD, D66, GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, SP en Partij van de Dieren). (Zie ook bij punt 4 over wind op zee). De meeste van die politieke partijen geven ook aan dat ze natuur en landbouwgronden zoveel mogelijk willen ontzien bij energiewinning via wind en zon op het land. Klik [hier](#) voor: 'Overzicht van klimaat en energie in de verkiezingsprogramma's 2021-2025'. [In de tabel staan de partijen met een klimaatbeleid en vier of meer Kamerzetels].

H2 Ruimtelijke kwaliteit vs. Gezondheid en welzijn

RES: Ruimtelijke kwaliteit [verbeeld door een icoon met een boompje, beestje en windmolentje]

Bij het uitgangspunt ruimtelijke kwaliteit gaat het o.a. om:

- 'Meervoudig, zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik' zoals bijvoorbeeld, zonnepanelen op daken, parkeerplaatsen of op waterberging en windmolens langs infrastructuur.
- Aansluiten bij gebied specifieke kenmerken, waarbij de kenmerken en identiteit van het gebied het uitgangspunt zijn. Aan de orde komen daarbij o.m. landschapstypologie, leefbaarheid, belevingswaarde, natuurontwikkeling, erfgoed en milieu.
- Efficiënt koppelen van vraag en aanbod, zoals het ruimtelijk combineren van opwek, opslag en afzet van energie. We onderzoeken in welke gebieden dat kansrijk is. Daarbij houden we rekening met de verstedelijkingsopgave van wonen en bedrijvigheid.

Opgemerkt wordt ook dat de gemeenten een zelfstandige verantwoordelijkheid hebben voor de borging van deze ruimtelijke ontwerpprincipes binnen het kader van de nationale en provinciale omgevingsvisies.

DeventerWint: Gezondheid en leefbaarheid voor omwonenden en natuur

Bij 'ruimtelijke kwaliteit' missen wij de aandacht voor de mens en natuur en daarmee voor de gezondheid en leefbaarheid van de omwonenden! In ons icoon (hiernaast) ziet u daarom mensen die wonen, werken, sporten, wandelen -kortom leven- in een prettige en gezonde omgeving en natuur.

In zijn toelichting op de keuze om windturbines te plaatsen in twee focusgebieden dichtbij onze woonwijk en nabijgelegen buurtschappen, geeft wethouder Verhaar (GroenLinks) van de gemeente Deventer steeds als belangrijke argumenten aan dat de provincie Overijssel windturbines bij voorkeur geplaatst ziet langs infrastructuur (zoals wegen, sporen of waterwegen) en bij bedrijventerreinen. De twee aangewezen focusgebieden voor windturbines in Deventer liggen inderdaad aan de snelweg (A1) en bij een bedrijventerrein, maar ook heel dichtbij een grote woonwijk, buurtschappen, het westen van Bathmen en een bijzonder natuurgebied! [klik [hier](#) voor de windverkenning Deventer met focusgebieden]. Wij nemen aan dat de provincie het plaatsen van windturbines vlakbij een grote woonwijk en een bijzonder natuurgebied hierbij niet voor ogen heeft. Bij het uitgangspunt ruimtelijke kwaliteit wordt nota bene expliciet gezegd dat rekening wordt gehouden 'met de verstedelijkingsopgave van wonen en bedrijvigheid'. En bij de invulling van de ruimtelijke kwaliteit worden wel 'leefbaarheid en belevingswaarde' genoemd, maar als vlakbij onze woonwijk, de nabijgelegen buurtschappen en het westen van Bathmen grote windturbines worden gepland, lijkt dat niet voor ons te gelden. Daarbij komt dat uit de 'Atlas voor de leefomgeving' blijkt dat voor de wijken, dorpen en buurtschappen rondom de twee focusgebieden langs de A1, nu al een geluidbelasting geldt van 51-55 dB Lden! Daarbij is de A1 recent ook nog eens in beide richtingen met één rijbaan verbreed, waardoor het geluid ten opzichte van daarvoor

sowieso al is toegenomen. Het is derhalve zeer twijfelachtig of windturbines hier überhaupt geplaatst mogen worden, aangezien deze extra geluidsbelasting geven waarbij de daarvoor geldende norm dus al per definitie overschreden wordt.

‘Lesson Learned’ Windpark Spui (de Hoekse Waard)

Voor het werkelijke effect dat grote, industriële windturbines hebben op omwonenden verwijzen wij graag naar de ervaringen van omwonenden van de windturbines in Windpark Spui, waar windturbines staan opgesteld met een tiphoogte van 200 m op een afstand van ca. 500 m van de omliggende woningen. In geval van de omwonenden van één van de clusters is inmiddels al de helft van de gezinnen verhuisd, omdat ze de overlast (vooral het altijd aanwezige, indringende en harde geluid) van de windturbines gewoonweg niet meer konden verdragen. Dit moet je onzes inziens dus te allen tijde op andere plekken in Nederland voorkomen. Klik [hier](#) voor het filmpje hierover.

Er verschijnen steeds meer rapporten die onderschrijven dat windturbines schadelijk zijn voor de gezondheid, zoals ‘Voorkom het windturbinesyndroom’. Klik [hier](#) voor het rapport.

Ook zijn er diverse filmpjes over slagschaduw. Dit wordt vaak als zeer hinderlijk ervaren; ook in huis of in kantoor. Klik [hier](#) voor slagschaduw bij woonhuizen. Of klik [hier](#) voor slagschaduw in een kantoor.

Huisarts, Sylvia van Manen (Den Bosch) over windturbines

Een substantieel deel van omwonenden van windturbines rapporteert wereldwijd identieke klachten: chronische slaapproblemen, hoofdpijn, tinnitus, een drukgevoel op de oren, vertigo, visusklachten, luchtwegproblemen, tachycardie, prikkelbaarheid, concentratie- en geheugenproblemen, en angstgevoelens samengaan met de sensatie van inwendige pulsaties of trillingen zowel slapend als in wakkere toestand. Als mogelijke oorzaken wordt gedacht aan het – deels hoorbare – geluid van turbines, de vibraties die voelbaar zijn, de slagschaduw op woningen, de (knipperende) lichten op de turbines en de visuele impact. Klik [hier](#) voor meer info.

Nadelige neveneffecten

Daarnaast spelen maatschappelijke en sociale aspecten een belangrijke rol. De waarde van een woning in de nabijheid van windturbines zal substantieel dalen, terwijl exploitanten er goed aan verdienen. Daar komt nog bij dat omwonenden zich niet gehoord voelen. Dikwijls worden zij gemarginaliseerd als ‘nimby’s’ (not in my backyard). Bovendien negeren beleidsmakers hun bezwaren en klachten omdat de samenhang met de turbines niet ‘wetenschappelijk bewezen’ is, terwijl het jaren kan duren voordat onafhankelijk onderzoek oorzaak-gevolgrelaties hard maakt. (Zie ook bij hoofdstuk 4).

Voorzorgsbeginsel

Ten aanzien van milieu en gezondheid geldt in Nederland het voorzorgsbeginsel. Dit houdt in dat de overheid beschermende maatregelen kan nemen tegen mogelijk schadelijke milieueffecten van een situatie, ook als die effecten nog niet onomstotelijk zijn bewezen. Het beginsel gaat dus over de vraag hoe te handelen bij wetenschappelijke onzekerheid. Provincies en gemeenten werd bijvoorbeeld geadviseerd om bij ruimtelijke ontwikkelingen zoveel mogelijk te vermijden dat kinderen langdurig in de magneetveldzone van een hoogspanningsleiding verbleven vanwege de aanwijzingen dat deze de kans op leukemie bij kinderen verhoogden – inmiddels is er voor deze relatie overigens voldoende bewijs. Het wordt tijd dat het voorzorgsbeginsel ook wordt toegepast bij de bouw van windturbines in de bewoonde omgeving, omdat ook hier ruim voldoende aanwijzingen zijn voor gezondheidsschade bij omwonenden. En zeker ook als we zien dat er voldoende andere mogelijkheden binnen de gemeentegrenzen bestaan, waar het aantal gehinderde vele malen lager ligt.

Cultureel Erfgoed De Bannink en Oxe

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed adviseert om in werelderfgoed gebieden, beschermde stads- en dorpsgezichten, historische buitenplaatsen en kenmerkende wederopbouwgebieden bij voorkeur een afstandsnorm van 1.800 tot 2.000 meter te hanteren bij de plaatsing van windturbines. Landgoed De Bannink en Oxe zijn historische buitenplaatsen. Dit strookt niet met het plaatsen van windturbines op een paar honderd meter daar vandaan. Klik [hier](#) voor meer informatie.

Flora en Fauna

Uit onderzoek blijkt ook grote impact van windturbines op de natuur in de directe omgeving. Los van alle studies hieromtrent, willen we u graag dit filmpje over ganzen laten zien bij de twee focusgebieden (opgenomen op 13 februari 2021); klik [hier](#). Deze vogels komen elk jaar terug en vliegen vaak door deze gebieden en over de Schipbeek heen. Wij vrezen voor een bloedbad.

Wij betwisten niet dat de andere zoekgebieden ook flora en fauna bevatten die beschermwaardig zijn. Wij merken echter dat het gebied in en rondom de aangewezen focusgebieden voor windturbines door buitenstaanders vaak wordt afgedaan als 'zomaar een strook grond langs de A1', terwijl dit kwalitatief een prachtig gebied is, waar bijvoorbeeld ook bevers leven (in en bij de Schipbeek). Klik [hier](#) voor een filmpje over de bever in de Schipbeek.

Rol van de provincie

De nadelige effecten van windturbines op de gezondheid en het welzijn, zoals het hoorbare en laagfrequente geluid, slagschaduw, knipperlichten en zichtbaarheid (oftewel akoestische en niet-akoestische elementen), zorgen voor een hele grote groep gehinderde in onze woonwijk en nabijgelegen dorpen en buurtschappen. Bovendien hebben ze nadelige gevolgen voor het landschap, landgoederen en dieren, zoals vogels en bevers. Dat alleen al lijkt ons een goede reden om die focusgebieden voor windturbines niet te handhaven. Gelukkig lezen wij in de brief van 2 februari jl. (kenmerk 2021/9017411) van Gedeputeerde Staten (GS) aan Provinciale Staten (PS), dat in het verdere RES-proces aandacht is of wordt gevraagd voor het beschermen, behouden en bevorderen van een gezonde leefomgeving. In diezelfde brief geeft GS ook aan dat voor het realiseren van windenergie de voorkeur uit gaat naar clusters waar draagvlak voor is.

Het voorgaande biedt hoop -mits daar écht iets mee gedaan wordt- evenals onderstaand (omkaderd) bericht dat op de website staat van het CDA-provincie Overijssel.

1 februari 2021

De provincie moet het beantwoorden van de vraag of windturbines in het landschap passen niet alleen overlaten aan de betrokken gemeenten, maar zelf de regie in handen nemen en een ruimtelijk kwaliteitskader stellen. Zoals eerder ook al is gebeurd met de 'zonneladder' met regels voor het inpassen van zonnevelden in het landschap.

De CDA-fractie heeft hier nadrukkelijk om gevraagd in de vergadering van Provinciale Staten op woensdag 27 januari. CDA-Statelid Wim Duitman nam het initiatief voor een amendement dat mede werd ingediend door SGP, ChristenUnie, PvdA en Groep Schönbaum. Het amendement werd met een ruime meerderheid aangenomen.

Gedeputeerde Tijs de Bree deed vervolgens de toezegging dat hij samen met Provinciale Staten gaat bekijken welke ruimtelijke kaders wenselijk zijn voor windenergie. Het zal dan bijvoorbeeld gaan om een grotere afstand tot woningen, het clusteren van windturbines en een inspanningsverplichting voor het creëren van draagvlak bij de bevolking.

'De energietransitie zal de komende tijd veel van ons vragen en het is goed om scherp te krijgen welke spelregels gehanteerd moeten worden bij het plaatsen van windturbines. Dat zorgt niet alleen voor duidelijkheid voor de betrokken gemeentes, maar het is ook voor onze inwoners van groot belang. We zijn daarom blij met de toezegging van gedeputeerde De Bree dat hij er mee aan de slag gaat', aldus Duitman.

H3 Maatschappelijk draagvlak & participatie

RES: Maatschappelijke acceptatie [verbeeld door een icoon met een duimpje omhoog]

In de stukken hierover kunnen we lezen dat binnen de RES-regio West-Overijssel het proces zo ingericht wordt dat er een 'zo hoog mogelijke maatschappelijke acceptatie' ontstaat. Omdat de energietransitie iedereen in West-Overijssel raakt, is goed nagedacht over de aanpak van het informeren en betrekken van inwoners en ondernemers in de RES. Het rapport over de concept RES geeft aan dat onder alles 'een gedegen strategie en een doordacht plan' ligt met 'heldere uitgangspunten en verantwoordelijkheden'; zowel op regionaal als lokaal niveau.

‘In West-Overijssel spreekt men liever van maatschappelijke acceptatie in plaats van maatschappelijk draagvlak. Het gaat erom dat mensen begrijpen wat ze doen, waarom ze het doen en hoe ze het doen. Ze hoeven het dan nog steeds niet eens te zijn met de besluiten en maatregelen die we nemen, maar begrijpen die wel.’ Hiervoor is nodig: ‘kennis en bewustzijn, maar ook openheid en transparantie in het proces. Iedereen is serieus genomen, er is begrip voor het genomen besluit, bestuurders kunnen het besluit uitleggen’, etc. Dit lijkt op eenzijdig zenden, dus inderdaad informeren, maar niet betrekken.

Over procesparticipatie op lokaal niveau lezen we dat bestuurlijke partners op hun eigen manier inwoners hebben betrokken bij de energietransitie. ‘In alle 11 gemeenten faciliteren we initiatieven van onderop en stellen voorwaarden aan ontwikkelplannen voor duurzame energie op gebied van participatie, ruimtelijke kwaliteit en/of de verdeling van de lusten en lasten. We streven ernaar om de energietransitie samen met inwoners en ondernemers op te pakken, zowel bestuurders afzonderlijk als in de regio als geheel.’ Tot nu toe hebben we dit helaas niet zo ervaren. Wij zien graag dat bestuurders open staan voor inbreng van inwoners en omwonenden.

DeventerWint: open staan voor inbreng van inwoners en omwonenden

Bij het uitgangspunt ‘maatschappelijk acceptatie’ missen we binnen onze gemeente Deventer in praktijk een invulling van participatie zoals het bedoeld is: actief deelnemen als inwoner, vanuit een open communicatie. Wij voelen niet dat we een serieuze gesprekspartner zijn, dat de gemeente open staat voor onze argumenten en inbreng. Vanuit de kant van de gemeente is het tot nu toe vooral een mantra geweest van het blijven herhalen van hun standpunt en ons informeren over hetzelfde. Wethouder Verhaar van Deventer verwoordt het zelfs als ‘proberen verkeerde denkbeelden bij de omwonenden weg te nemen!’

Vorig jaar zijn inwoners eenmalig geraadpleegd via een ‘Digipanel’. ([Zie link](#)). Dit was echter geen representatieve steekproef om de volgende redenen:

- Het merendeel van de inwoners van Deventer was niet op de hoogte van het instrument ‘Digipanel’. (Sinds we hiervan hebben gehoord hebben velen van ons zich alsnog aangemeld voor een volgende keer). De Gemeente Deventer had op zijn minst een publicatie kunnen doen dat erover zo een belangrijk onderwerp een enquête zou worden gehouden.
- Als we kijken naar het aantal deelnemers is dit zeer laag (1005, terwijl we alleen al met de oproep op DeventerWint meer petitieën hebben ontvangen).
- In deze enquête is niet zichtbaar in welke woonwijken de deelnemers wonen; de belangen liggen uiteraard anders per wijk.
- De vraagstelling is erg sturend als je kijkt welke opties tegen elkaar af worden gezet. Uiteraard wil je clustering, minder oppervlakte gebruik en locaties bij infrastructuur i.p.v. bij natuur. Maar nergens is bijvoorbeeld naar voorkeur voor aantal gehinderde omwonenden gevraagd. ‘Langs de kant van woonwijken’ is erg algemeen (scoort alsnog lager dan ‘Langs de IJssel’).
- Ook is niet bekend dat het zou gaan om windturbines die vele malen hoger zijn dan de huidige twee die er al staan.

Inmiddels zijn we vele sessies met de gemeente verder en blijkt keer op keer dat er in de woonwijken en buurtschappen verenigd onder DeventerWint, absoluut geen draagvlak is voor de huidige twee focusgebieden. Wij vinden daarom dat de resultaten van de steekproef niet mee moeten worden genomen in het vervolg van de RES-samenstelling en dat enkel gekeken moet worden naar de inspraak die er sinds de officiële bekendmaking in november vorig jaar is geweest. Na het lezen van het RES uitgangspunt ‘maatschappelijke acceptatie’, begrijpen we inmiddels dat dit punt vooral moet leiden tot ‘acceptatie van de omwonenden’.

Wij hopen echter dat de provincie Overijssel ook ons, als omwonenden, wil betrekken bij het opstellen van de RES en (meer) regie wil nemen ten aanzien van de kaders voor windenergie bij de betrokken gemeenten, zoals Deventer. Zo lezen wij op de website van de provincie Overijssel dat het doel van de uitwerking van de Regionale Energiestrategie (RES) in de 30 RES-regio’s, waaronder West-Overijssel, is om samen met inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden schaalbare en betaalbare RES-sen op te stellen. Deze geven in onze provincie invulling aan de doelen uit het Nationaal Klimaatakkoord (35 TWh voor heel Nederland). Gelukkig zijn die doelen voor 2030 al bijna gehaald en kunnen we in West-Overijssel, dus ook in Deventer, toe met een lagere ambitie en lager definitief RES-bod voor 1 juli a.s. Dat geeft ons meer tijd voor het vinden van alternatieve of innovatieve vormen van energieopwekking in de tweede fase, op weg naar 2050! Zoals gezegd denken wij daarover graag mee.

H4 Maatschappelijke kosten

RES: Maatschappelijke kostenefficiency [verbeeld door een icoon met een zak geld]

In sommige gebieden in West-Overijssel is momenteel weinig of zelfs geen transportcapaciteit van elektriciteit beschikbaar om grotere duurzame energieprojecten aan te kunnen sluiten. Het bod van RES West-Overijssel vergt uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk. Om de impact hiervan te bepalen, is het bod van 1,6 TWh opwek in 2030 doorgerekend door de netbeheerders. Enerzijds kan dit bijvoorbeeld leiden tot een fasering in de tijd (in de uitvoeringsstrategie) en anderzijds kan het ook leiden tot voorgestelde aanpassingen in het bod (zowel qua techniek als locatie) om maatschappelijke kosten beperkt te houden. Dit laatste zal met name het geval zijn als de concept RES veel netwerkuitbreidingen vergt die niet zo kostenefficiënt zijn. De uitkomsten van de doorrekening zullen als bouwsteen bij de concept RES worden bijgesloten.

Koppelstation Bergweide

Voor het verwerken van de opgewekte windenergie moeten windturbines aangesloten worden op het energienet via een koppelstation. Voor Deventer-Zuid betreft dit het station Bergweide. Bij vijf van de vijftien HS-MS -stations in West-Overijssel is sprake van een (zeer) beperkte capaciteit voor aanlevering van deze opgewekte energie. Zo ook bij station Bergweide. De ambitieuze plannen voor grootschalige zonnevelden in deze omgeving, zullen in 2025 teveel blijken voor dit station. Ook zijn er nauwelijks uitbreidingsmogelijkheden bij dit station. De eerste oplossing is om een aantal initiatieven uit te lijnen op station Deventer Platvoet. Ook omdat er bij station Deventer Platvoet meer ruimte is voor eventuele uitbreidingen, dan bij station Deventer Bergweide. Station Deventer Bergweide is namelijk een moeilijk uit te breiden station. Hieruit blijkt dat de capaciteit van station Bergweide dus sowieso niet toereikend zal zijn voor de energie die opgewekt moet worden met de voorgenomen vijf tot negen windturbines in de aangewezen focusgebieden in Colmschate-Zuid. Ook dit pleit ervoor om uit te wijken naar andere zoekgebieden én om het bod te verlagen naar 1 TWh (of lager). Dat laatste omdat we op dit moment landelijk al bijna voldoen aan de doelstelling van 35 TWh; er is landelijk nog slechts 1,8 TWh nodig. (Zie ook onder hoofdstuk 1).

Tussenstand maatschappelijk kostenefficiency

In de 'Update Regionale Energiestrategieën (RES) begin 2021' van 2 februari jl. (kenmerk 2021/9017411) van GS aan PS wordt de tussenstand aangegeven van de maatschappelijke kostenefficiency. Wij lezen dat op dit moment, voor een goede integrale afweging, in beide regio's gesprekken worden gevoerd over hoe de opwek van duurzame elektriciteit in 2030 met voldoende maatschappelijke kostenefficiëntie kan worden gerealiseerd. De discussie gaat in eerste instantie vooral over de juiste energiemix (richting meer wind) en in tweede instantie ook over afstand tot HS/MS en cluster grootte. Wij lezen dat de kosten voor windenergie substantieel lager zijn dan de kosten voor zonne-energie. En dat GS om die reden in beide RES-regio's pleit voor het veranderen van de verhouding wind-zon uit de concept RES: van 40% wind en 60% zon naar een streven van 60% wind en 40% zon. U zult begrijpen dat wij daar niet blij mee zijn, zeker niet als de focusgebieden voor windturbines bij ons in de buurt blijven bestaan. En als dit betekent dat daar nóg meer windturbines zouden moeten komen. Wij betreuren tevens dat belangrijke kosten steeds vergeten worden om mee te nemen in de berekening van de maatschappelijke kosten en baten. Die kosten willen we graag hieronder bespreken.

DeventerWint: Kosten van gezondheid en waardedaling van woningen

Kosten gezondheid en waardedaling woningen

Onder punt 2 noemden we al even de kosten van gezondheid van de omwonenden van windturbines en de waardedaling van hun woningen. Deze kosten worden nergens genoemd. Dat geeft een vertekend beeld van de daadwerkelijk kosten (gezondheidsschade) van het plaatsen van windturbines vlakbij woonwijken. Ook de waardedaling van de woningen vlakbij windturbines wordt nooit inzichtelijk gemaakt. U kunt zich voorstellen dat beide kostenposten veel hoger zijn als de windturbines vlakbij een grote woonwijk komen, dan bij enkele woningen. Wij hopen dat de provincie en gemeenten daar rekening mee houden.

Voorzorgsbeginsel

Ook het voorzorgsbeginsel hebben we hiervoor al even genoemd. Dat bestaat ten aanzien van milieu en gezondheid. Het zou echter ook toegepast moeten worden bij de bouw van windturbines in de bewoonde omgeving. Inmiddels zijn er ruim voldoende aanwijzingen voor gezondheidsschade bij omwonenden. Nog los van of tot op het kleinste detailniveau de exacte impact tijdig aangetoond kan worden, iedereen is het erover eens dat er sprake is van een grote mate aan akoestische en niet-akoestische hinder van direct omwonenden van windturbines. Provincies en gemeenten zouden daarom ook vanuit dit voorzorgsbeginsel, zoveel mogelijk moeten vermijden dat omwonenden té dicht bij windturbines wonen. Met betrekking tot aanvaardbare en veilige afstanden voor de gezondheid wordt vaak de afstand van 10 keer de tiphoogte van de windturbine genoemd.

Wind op zee is goedkoper

Het onderzoek 'Wind op Zee in relatie tot Wind op Land' van Kees Pieter (februari 2018), toont aan dat de kosten voor de overheid van windenergie op zee inmiddels lager zijn dan die van windenergie op land. Als de huidige plannen voor nieuw te bouwen windmolens op land worden vervangen door windenergie op zee bespaart de overheid ruim 1 miljard euro. Dat is nog eens kostenefficiënt!!

Verder laat deze studie zien dat er meer dan voldoende ruimte is op de Noordzee om alle ambities van het Energieakkoord uit 2013 én het regeerakkoord van 2017 te realiseren.

Naast het huidige beleid zijn twee nieuwe scenario's doorgerekend, waarbij de nog te bouwen windmolens op land worden vervangen door windenergie op zee. In één scenario wordt ruim 1 miljard euro bespaard t.o.v. het huidige beleid en in het andere scenario wordt tegen gelijke kosten als het huidige beleid ca. 10 PJ (PetaJoule) extra groene stroom geproduceerd en 1,6 Mton (Megaton) extra CO₂-uitstoot voorkomen. In beide scenario's zal het draagvlak voor windenergie groter zijn dan bij het huidige beleid.

Deze studie is gebaseerd op openbare informatie van de overheid en is een belangrijke indicatie dat er geen windmolens op land meer moeten worden gebouwd. Om definitieve beleidsbeslissingen te nemen zal verder vervolgonderzoek nodig zijn naar alle effecten van beide opties. De kostenverschillen zijn echter zó significant dat het aanbeveling verdient om, hangende verder vervolgonderzoek, alle plannen voor de bouw van windmolens op land op te schorten. Daarmee wordt voorkomen dat overheidsgelden voor windenergie ineffectief worden aangewend en onnodig overlast wordt veroorzaakt voor omwonenden. Klik [hier](#) voor het hele rapport 'Wind op Zee in relatie tot Wind op Land'.

Hier komt nog bij dat de technologische mogelijkheden voor wind op zee razendsnel toenemen. Zo worden de windturbines steeds groter en krachtiger (er zijn al turbines van 15 MW), waardoor ze per turbine nog meer energie gaan opleveren en dus nóg kostenefficiënter worden. Verder zijn er ook al drijvende windturbines beschikbaar die dus in diepere delen van de zee geplaatst kunnen worden.

Stuurgroep: Ed Hulshof, Bart Smit en Vincent Völkers

E-mail: info@deventerwint.nl

Website: www.deventerwint.nl

*Samen voor een duurzame en gezonde leefomgeving.
Wij denken graag mee, waardoor DeventerWint.*

